

I ara, quin Macià ens convé ?

Diumenge de primavera a Les Borges Blanques. Visita a l'Espai Macià, unes instal·lacions que, no escapa a ningú, s'han pogut aixecar en època d'opulència i vaques grasses. L'espai és digne i el discurs museològic fet a mida, i on en certs moments hi abunda més la salsa que els cargols. L'esperit de Macià hi és present, i això ens motiva, engrescats com estem en dotar-nos d'estructures d'Estat –un altre eufemisme?– i quan les agressions a la nostra línia de flotació es multipliquen. Cal tornar a Macià, es diu sovint. Però, quin Macià ens cal reivindicar?. Macià fou un personatge polièdric i complex que exercità les giragonses més diverses i extremes. Seria acceptable avui dia una trajectòria semblant?. Algunes coses no han canviat gaire a les Espanyes. Cent anys enrere ja foren capaços de convertir un militar monàrquic –lleial a l'exèrcit i al Rei– en una republicà separatista. Té mèrit. Sembla que continuen sense entendre res i la màquina d'engendrar independentistes treballa a ple rendiment. La sola progressió de militar espanyol a dirigent del catalanisme polític ja li garantiren adhesions seculares. Després vingueren Estat Català, Prats de Molló, l'exili, Esquerra, ... i morí com a President de la Generalitat el dia de Nadal d'ara farà vuitanta anys. Un final que purificava les errades i contradiccions de l'Avi. Va morir en un moment oportú, a l'ensens que de Companys se'n podria dir que va morir de la manera oportuna. Ell, però, no ha gaudit de la protecció i respecte que sempre ha rebut Macià. Hi havia una guerra pel mig, molta demagògia i la imposada memòria dels vencedors. Deia Carles Sentís –personatge de poques veleïtats sobiranistes– que cada vegada que hi ha hagut possibilitat que Catalunya es desenganxés d'Espanya, Catalunya no ha fet el pas. I tenia raó. Macià, malgrat l'activisme practicant, acabà acceptant la via parlamentària, i el 17 d'abril de 1931 cedí a les pressions de Madrid bescanviant la República

Catalana per una Generalitat descafeïnada. Recordeu allò del peix al cove?. Catalans, gent de pacte –també en diuen tàctica, o marejar la perdiu–, i poc amics de les trencadisses. Amb aquests i altres precedents, els meus pronòstics de futur no son gaire engrescadors.

En els darrers tres anys han vist la llum diversos estudis al voltant del President Macià, un recull de documents de Josep Mª Roig, la reedició del text divulgatiu de Joaquim Aloy, la també reedició de *Francesc Macià vist per la seva filla* de Zeneida Sardà, o *El Macià desconegut* de Josep M. Albaigès. Perfils parcials –cronològics o temàtics– que s’orienten preferentment a la seva tasca política, i que poc o gens interaccionen amb la diversitat del personatge. Trobem a faltar una biografia total que aplegui els anys de joventut, el militar, l’enginyer, el latifundista, l’activista, el polític o el President. Aquest últim projecta encara una ombra insalvable sobre la resta. Tampoc ens plauen les biografies en to panegíric de Miquel Àngel Estradé o Enric Jardí; com tampoc la de Ramon Arrufat, on prevalen els retrets, les contradiccions i les traïcions de Macià. No cal dir que les referències a l’etapa vilanovina hi són escasses, quan no esbiaixades. “La majoria dels habitants de Vilanova eren indians i totes les cases molt luxoses”, es transcriu al llibre de memòries de la seva filla Maria; o bé, “Vilanova havia nascut com a simple port de Vilafranca”, deixa anar Albaigès en el darrer dels textos publicats.

L’Espai Macià a la capital de les Garrigues pot donar-nos la impressió d’una apropiació indeguda del personatge. No els hi retrec. Macià fou un vilanoví accidental que sempre estigué lligat a terres lleidatanes per ascendència, per matrimoni, per professió i per compromís polític. L’accent mai el va trair. Si ho voleu, Francesc Macià sempre fou un borgenc fill de Vilanova; potser de la mateixa manera que Víctor Balaguer fou un vilanoví fill de Barcelona.

I si a algú li dol l'afirmació, li donaré altres motius per eixorir-se. Aquesta tardor farà vuitanta anys que –arrel de la remodelació de l'executiu forçada per Macià l'octubre de 1933– al Govern de Catalunya hi hagué tres vilanovins: Francesc Macià, President de la Generalitat; Joan Ventosa i Roig, conseller d'Agricultura i Economia; i Pere Mestres i Albet, conseller de Governació. Hi podríem afegir que en altre moment, el també vilanoví Amadeu Hurtado havia estat nomenat conseller sense cartera. Per cert, dies enrere, el Carles Campuzano –amic i cunyat– es mostrava perplex de que l'eminent jurista i autor de *Quaranta anys d'advocat* encara no tingués un carrer dedicat a la nostra ciutat. Potser perquè mai no es vinculà a cap partit polític?, potser perquè fou un exponent rellevant de la tercera Catalunya ?. Qui sap !. Tornant a Macià, Vilanova mostrà la seva lleialtat aixecant l'obelisc de Josep Mª Subirachs ara farà trenta anys. Un gest que potser ens redimia d'haver renunciat a restituir el nom de rambla de Francesc Macià a la nostra rambla Principal, tal com s'havia executat el novembre de 1931 amb la placa ornamental de l'escultor reusenc Joan Rebull, molt vinculat a la nostra ciutat.

Tot plegat serveixi per subscriure que potser és veritat que cal retornar a l'esperit de Macià. Però tal com estan les coses, més que amb el polític o el President, em sembla que ara em quedo amb el Macià activista i conspirador. Penso que ens farà més falta.

Albert Tubau

(Article publicat al Diari de Vilanova el 31 de maig de 2013)